

Τ.Ε.Ι. ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ Σ.Σ.Ο.Ε.

Λοθής ΤΕΙΜ

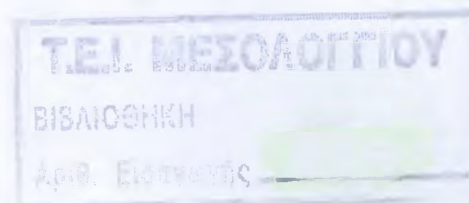
Πτυχιακή Εργασία

Θέμα :

ΟΙ ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Της σπουδάστριας : ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΥ

Επιβλέπων: ΤΣΟΥΡΑΜΑΝΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ , Καθηγητής

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ 2005

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....	1
ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	2

1. ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ	3
---	---

2. ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ.....	7
Α. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ.....	8
Β. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ	22

3. ΤΟ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ	24
--	----

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	33
-------------------	----

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Σημαντικό ρόλο παίζει σήμερα η αγροτική οικονομία στην Ευρωπαϊκή Αγορά αλλά και στην Διεθνή Αγορά αφού απασχολεί μεγάλη μερίδα του πληθυσμού της η οποία επηρεάζει τα οικονομικά μεγέθη των παραπάνω.

Έτσι λοιπόν βρήκα αρκετά ενδιαφέρον την παρατήρηση του αγροτικού κόσμου για να διαπιστώσω κατ' αρχήν πόσο επηρεάζει την οικονομία όταν είναι σε μορφή συνεταιριστικής οργάνωσης . Ποια είναι η θέση του και ο ρόλος του ; και τι τελικά κερδίζει ο αγροτικός κόσμος όταν υπάρχει οργάνωση ;

Θα αναφερθούμε αρχικά στο παρόν και το μέλλον του αγροτικού τομέα της Ελληνικής Οικονομίας . Στην συνέχεια στην αναγκαιότητα της Αγροτικής συνεταιριστικής οργάνωσης και ιδιαίτερα στους οικονομικούς και κοινωνικούς – πολιτιστικούς παράγοντες που την διέπουν .

Τέλος θα δούμε το υπάρχων αγροτικό συνεταιριστικό κίνημα της χώρας μας και τις μορφές του.

**1. ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ**

Σήμερα τόσο στην Ευρωπαϊκή Ένωση όσο και σε Παγκόσμιο επίπεδο οι συνεταιρισμοί και ιδιαίτερα το παγκόσμιο συνεταιριστικό κίνημα αριθμεί αρκετά εκατομμύρια μέλη. Η παρέμβαση αυτών είναι πολύ σημαντική για την αγροτική οικονομία αφού την καθορίζει σε μεγάλο ποσοστό.

Η σύγκλιση της Ελληνικής αγροτικής οικονομίας με την κοινοτική θα είναι πολύ δύσκολη ειδικά από τώρα και στο εξής.

Ας αναφερθούμε πρώτα απ' όλα στην συμφωνία της GATT που ήδη εφαρμόζεται και επιδιώκει αύξηση του Διεθνές Εμπορίου και μείωση των εμποδίων δηλαδή των δασμών, με αποτέλεσμα την αύξηση εισαγόμενων προϊόντων από τις τρίτες χώρες. Ανοίγει ο δρόμος έτσι στις τρίτες χώρες αφού θα έχουν ευκολότερη πρόσβαση στην αγορά της Κοινότητας και των Η.Π.Α. Ακόμα σύμφωνα με την GATT εκτός από την μείωση των δασμών, προβλέπεται σταδιακή κατάργηση των επιδοτήσεων από τα κοινοτικά όργανα και μείωση του όγκο των επιδοτούμενων εξαγωγών και εξαγωγικών επιδοτήσεων.

Φυσικό επακόλουθο είναι να υπάρξουν μεγάλες αλλαγές στον αγροτικό τομέα αλλά και στο εμπόριο γενικά αφού στο εξής εισαγωγές θα γίνονται από χώρες όπως η Αφρική, η Ασία. κ.α.

Παρατηρώντας τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα δούμε ότι με τον εκσυγχρονισμό των αγροτικών εκμεταλλεύσεων αύξησαν την παραγωγή τους 2% ενώ η ζήτηση των αγροτικών προϊόντων κατά την ίδια περίοδο αυξήθηκε μόνο στο 0,5%. Επίσης, στον τομέα της απασχόλησης στον αγροτικό τομέα υπήρξε σημαντική μείωση του ενεργού πληθυσμού της κοινότητας.

Ιδιαίτερα στην χώρα μας παρατηρούμε τα εξής :

- A. Μειώνεται η συμμετοχή του αγροτικού τομέα στην απασχόληση σχεδόν 10% μέσα σε κάθε δεκαετία που περνάει.
- B. Οι επενδύσεις σε σταθερές τιμές είναι σήμερα στα επίπεδα του 1960.
- Γ. Συνεχής μείωση του αγροτικού τομέα στη διαμόρφωση του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος.
- Δ. Μείωση του συνόλου των εξαγωγών σε αντίθεση με τις εισαγωγές που αυξήθηκαν.

Διάφορες μελέτες που έγιναν για λογαριασμό του Υπουργείου Βιομηχανίας, Έρευνας και Τεχνολογίας έδειξαν ότι οι εισαγωγές των αγροτικών προϊόντων θα έχουν συνεχής αυξητική τάση.

Σημαντικά αρνητικό κλίμα δημιουργείτε αφού σήμερα η μέση ηλικία του αγρότη είναι τα 57 χρόνια ενώ ταυτόχρονα υπάρχει ανυπαρξία διαδόχων και οι απασχολούμενοι στον αγροτικό τομέα μειώνονται συνεχώς.

Η κατεύθυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι η μείωση των δαπανών για τον αγροτικό τομέα και ειδικά του συνολικού της προϋπολογισμού. Έτσι θα συνεχίσει την πολιτική των ποσοστώσεων και του περιορισμού της αγροτικής παραγωγής.

Όλα τα παραπάνω δείχνουν ότι ο αγροτικός τομέας της οικονομίας μας μέσα σ' αυτό το αρνητικό περιβάλλον θα πρέπει να :

1. Βελτιώσει την ανταγωνιστικότητα και την παραγωγικότητα
2. Αναβαθμιστεί τεχνολογικά

3. Βελτιώσει τις υποδομές και την κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού
4. Εκσυγχρονιστεί και να βελτιώσει τις υποδομές εμπορίας και μεταφορών.

Για να πραγματοποιηθούν οι αλλαγές αυτές πρέπει και είναι αναγκαία και αποφασιστική η παρέμβαση της πολιτείας και των Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων.

Επομένως και το αγροτικό συνεταιριστικό κίνημα της χώρας μας πρέπει να ξαναεξετάσει τη θέση και το ρόλο του. Θα πρέπει να αντιμετωπίσει σημαντικά ζητήματα που θέτουν τόσο η συμφωνία της GATT , η κοινή Αγροτική Πολιτική, το διεθνές πλαίσιο και τα εσωτερικά προβλήματα του χώρου.

Έτσι απαιτείται άμεσα οι συνεταιριστικές οργανώσεις να προχωρήσουν σε κάποιες αλλαγές – προσαρμογές όπως η υιοθέτηση και εφαρμογή ανταγωνιστικών στρατηγικών παρόμοιων με αυτές του διεθνούς ανταγωνισμού.

2. Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

A. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ

α) ΜΙΚΡΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΤΕΜΑΧΙΣΜΕΝΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

Στην Ελλάδα η γη που ανήκει στους αγρότες είναι μικρή και κατατεμαχισμένη. Η κάθε οικογένεια έχει λίγα στρέμματα γης τα οποία τις περισσότερες φορές είναι πολυτεμαχισμένα και διαιρεμένα σε μικρά αγροτεμάχια σε αντίθεση με τη γη των αγροτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στους αγρότες των άλλων χωρών ο μέσος όρος στρεμμάτων σε κάθε οικογένεια είναι 170 στρέμματα ανά οικογένεια. Την ίδια στιγμή, στην Ελλάδα, ο μέσος όρος είναι κάτω από το 1/3 του μέσου όρου των άλλων Ευρωπαϊκών κρατών.

Στο μικρό μέγεθος της Ελληνικής αγροτικής γης είναι φυσικά ασύμφορη η χρήση των διάφορων μεθόδων για εκσυγχρονισμό. Δεν βοήθα το μικρό μέγεθος του κλήρου. Επομένως δεν μπορούμε να έχουμε μείωση του κόστους παραγωγής.

Πως λοιπόν θα έχουμε μια αγροτική παραγωγή ανταγωνιστική;

Θα πρέπει να υπάρξουν μεγάλες αγροτικές εκμεταλλεύσεις που θα καλλιεργούνται με μεθόδους εκσυγχρονιστικές, οι οποίες θα μειώνουν το κόστος παραγωγής και θα βελτιώνουν την ποιότητα των προϊόντων και της εργασίας. Για να επιτευχθούν τα παραπάνω πρέπει να δημιουργηθούν:

- Ιδιωτικές αγροτικές επιχειρήσεις μεγάλης έκτασης (Α.Ε, Ε.Π.Ε. κ.α.)
- Αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις

Σύμφωνα με τα Ελληνικά δεδομένα η πιο συμφέρουσα λύση θα ήταν η εκμετάλλευση της γης συλλογικά από τον συνεταιρισμό. Με τον συνεταιρισμό μπορούν να διατηρηθούν οι ισορροπίες, σε αντίθεση με την πρόταση να δημιουργηθούν ιδιωτικές γεωργικές εκμεταλλεύσεις μεγάλης έκτασης.

Με τον συνεταιρισμό θα υπάρξει συλλογική δράση όλων των μελών, ενώ στην αντίθετη περίπτωση θα είχαμε μαζική ανεργία ίσως και εγκατάλειψη του τόπου.

β) ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ

Στην Ελληνική αγροτική οικογένεια, ο μικρός και τεμαχισμένος κλήρος δεν επιδέχεται πέρα από ένα σημείο βελτίωση και εκσυγχρονισμό. Η πιο συνήθης χρήση είναι αυτή του τρακτέρ, το οποίο χρησιμοποιείται σε πολύ μεγάλο βαθμό στις καλλιέργειες αλλά και στις μεταφορές. Αυτό που συμβαίνει συχνά στον Ελληνικό χώρο είναι η λάθος κατανομή μηχανολογικού εξοπλισμού, γιατί τις περισσότερες φορές γίνεται χωρίς να εξυπηρετεί τις πραγματικές ανάγκες της αγροτικής οικονομίας.

Έτσι, αφού δεν μπορούμε να αξιοποιήσουμε σωστά το μηχανολογικό εξοπλισμό, έχουμε αύξηση κόστους της παραγωγής ενώ θα ήταν πολύ μικρότερο αν οι συνεταιρισμοί διέθεταν δικά τους μηχανικά μέσα για χρήση από τα μέλη τους. Σημαντικό είναι να αναφερθεί, ότι τα τελευταία χρόνια οι συνεταιριστικές οργανώσεις, που εκμεταλλεύονται γεωργικά μηχανήματα εξυπηρέτησαν ένα μεγάλο τμήμα των αγροτών.

γ) ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΤΙΚΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΩΝ

Οι συνεταιριστικές οργανώσεις έχουν σπουδαίο ρόλο όσο αφορά την αύξηση της διαπραγματευτικής ικανότητας :

α) Προμήθεια μέσων παραγωγής

Οι αγροτικοί συνεταιρισμοί είναι αυτοί που μπορούν και έχουν την δυνατότητα, να διαμορφώσουν μια χαμηλή τιμή στα αγαθά που είναι απαραίτητα για την παραγωγή και ταυτόχρονα να συμβάλουν στην μείωση του κόστους παραγωγής .

Οι αγρότες αγοράζουν τα απαραίτητα μέσα για την παραγωγή τους (λιπάσματα , ζωοτροφές κ.α.) σε ατομική βάση. Έτσι δεν μπορούν να επηρεάσουν και να διαμορφώσουν μια καλύτερη τιμή, πράγμα που μπορεί να επιτευχθεί από τον συνεταιρισμό. Ο συνεταιρισμός μπορεί να παραγγείλει μεγάλες ποσότητες και σε μικρότερη τιμή, γιατί έχει την δυνατότητα να διαπραγματευτεί.

β) Πώληση των αγροτικών προϊόντων

Όσο αφορά την πώληση των αγροτικών προϊόντων, οι συνεταιρισμοί είναι αυτοί που έχουν την δυνατότητα να παρέχουν μεγάλους αποθηκευτικούς χώρους για να διατηρηθούν τα αγροτικά προϊόντα ταυτόχρονα, έχουν την δυνατότητα να διαπραγματευτούν την τιμή που θα διαθέσουν τα προϊόντα των αγροτών στον έμπορο. Ενώ ο αγρότης σαν μεμονωμένος παραγωγός δεν έχει την ανάλογη δύναμη για να διαπραγματευτεί.

Έτσι λοιπόν οι αγροτικοί συνεταιρισμοί είναι μάλλον η μόνη λύση για το πρόβλημα της εμπορίας των παραγόμενων προϊόντων, την μεταποίηση και την διακίνηση τους.

δ) ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Βασικός ο ρόλος των συνεταιρισμών και για την επεξεργασία των αγροτικών προϊόντων αν και αυτό γίνεται σε μικρό ποσοστό , αφού η επεξεργασία - μεταποίηση των παραγόμενων προϊόντων γίνεται από ιδιωτικές αγροτικές βιομηχανίες.

Υπάρχει βέβαια μια τάση αυτό να αλλάξει αφού παρατηρείτε μια έντονη δράση από την πλευρά των συνεταιρισμών. Οι αγρότες βλέπουν ότι βρίσκονται σε πλεονεκτική θέση όταν οι συνεταιρισμοί διαπραγματεύονται την πώληση επεξεργασμένων, τυποποιημένων και με καλή συσκευασία προϊόντων. Με τον τρόπο αυτό αποφεύγονται οι μεσάζοντες, που βαρύνουν με επιπλέον έξοδα και τον παραγωγό αλλά και τον καταναλωτή.

ε) ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΛΗΨΗΣ ΤΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

Σήμερα το συνεταιριστικό κίνημα έχει μη υπολογίσιμη παρουσία στην οικονομική και κοινωνική ζωή της χώρας. Όταν, λοιπόν, μια περιοχή αντιμετωπίζει ένα αγροτικό πρόβλημα τότε είναι δύσκολο να επηρεάσει η φωνή του κάθε αγρότη ξεχωριστά και να φέρει λύση , ενώ αλλιώς είναι να τεθεί το θέμα από τον εκπρόσωπο του συνεταιρισμού. Θα υπάρξει μεγαλύτερη προώθηση του θέματος και ίσως, πολύ γρήγορα να βρεθεί η λύση του.

Έτσι σήμερα βλέπουμε εκπρόσωπους των συνεταιρισμών να λαμβάνουν μέρος σε επιτροπές, σε συμβούλια και να ενημερώνουν τον αγροτικό πληθυσμό. Βέβαια την προώθηση των συνεταιριστικών συμφερόντων αλλά και γενικά τα συμφέροντα του αγροτικού πληθυσμού επιδιώκει και η ΠΑΣΕΓΕΣ και γ' αυτό παίρνει και αυτή μέρος σε συμβούλια και επιτροπές. Ας μην ξεχνάμε ότι η ΠΑΣΕΓΕΣ είναι μέλος διαφόρων Ευρωπαϊκών και Διεθνών Οργανισμών όπως :

- ΔΙΕΘΝΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ
- ΔΙΕΘΝΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΑΓΡΟΤΩΝ
- ΔΙΕΘΝΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΠΝΟΠΑΡΑΓΩΓΩΝ
- ΔΙΕΘΝΗ ΕΝΩΣΗ ΡΑΪΦΑΙΖΕΝ
- ΔΙΕΘΝΗ ΕΝΩΣΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΗΣ
- ΔΙΕΘΝΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΥΡΩΠΑΙΩΝ ΤΕΥΤΛΟΚΑΛΛΙΕΡΓΗΤΩΝ
- ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΑΣ
- ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ
- ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ
- ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ
- ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΑ ΟΠΩΡΟΚΗΠΕΥΤΙΚΩΝ
- ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

στ) ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Το πώς γίνεται κάθε χρόνο ο προγραμματισμός της αγροτικής παραγωγής είναι λίγο-πολύ γνωστό. Αυτό που συχνά παρουσιαζόταν, κατά το παρελθόν όσον αφορά τον αγροτικό πληθυσμό, είναι το να αρκείται αυτός στο να γνωρίζει ότι η τιμή για κάποιο προϊόν την προηγούμενη χρονιά ήταν καλή έτσι ώστε να στραφεί την επόμενη χρονιά ένας μεγαλύτερος αριθμός παραγωγών στην καλλιέργεια του συγκεκριμένου προϊόντος.

Το σύνηθες αποτέλεσμα ήταν να δημιουργείται υπερπαραγωγή και υπερπροσφορά του προϊόντος, γεγονός βέβαια που επιδρά αρνητικά στη διαμόρφωση της τιμής του συγκεκριμένου προϊόντος. Βλέπουμε η καταλαβαίνουμε λοιπόν ότι αν δεν υπάρχει σωστός και μακροχρόνιος προγραμματισμός η μεγάλη σοδειά μπορεί να αποβεί καταστροφική για τον αγροτικό κόσμο. Η εποχή που η μεγάλη σοδειά ήταν ευλογία θεού έχει περάσει, όπως για παράδειγμα, η παραγωγή της ανοιξιιάτικης πατάτας το 1983 που έφτασε τους 376.960 τόνους έναντι 303.000 τόνους του 1982.

Οι συνέπειες αυτής της υπερπαραγωγής όπου έχουμε αύξηση της παραγωγής κατά 73.960 τόνους, θα μπορούσαν να είναι καταστροφικές για τους πατατοπαραγωγούς, εάν οι εξαγωγές της ανοιξιιάτικης πατάτας δεν υπερτριπλασιάζονταν σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά, χάρη στην έγκυρη επέμβαση και στις συντονισμένες προσπάθειες των συνεταιριστικών οργανώσεων.

Παρόμοια προβλήματα όμως δημιουργούνται και για άλλα προϊόντα λόγω ακριβώς της έλλειψης ουσιαστικού και σωστού προγραμματισμού στην αγροτική παραγωγή. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η περίπτωση των κρασιών όπου εκτός από το πρόβλημα

διάθεσής τους, υπάρχει και πρόβλημα αποθήκευσης, μιας και οι δεξαμενές κάποιες περιόδους είναι γεμάτες από αποθέματα προηγούμενων σοδειών.

Όσον αφορά τα προβλήματα που δημιουργούνται από την απρογραμμάτιστη αγροτική παραγωγή αξίζει να τα δούμε πιο αναλυτικά παίρνοντας για παράδειγμα το πορτοκάλι. Σήμερα οι ποικιλίες που καλλιεργούνται δεν ανταποκρίνονται επαρκώς στις τάσεις και τις προτιμήσεις της αγοράς, ενώ ταυτόχρονα η μικρή εξαγωγική περίοδος αυτών των ποικιλιών εντείνει το πρόβλημα και δημιουργεί δυσάρεστες καταστάσεις. Στην πράξη διαθέτουμε για εξαγωγή κυρίως την ποικιλία των Novel (Νάβελ – είναι αυτά που συχνά αναφέρονται ως Μέρλιν). Η εξαγωγική περίοδος, γι' αυτήν την ποικιλία στην Ελλάδα, διαρκεί 50 έως 60 μέρες, μέσα στον Δεκέμβριο και τον Ιανουάριο. Σε ορισμένες όμως περιοχές, όπως η Άρτα, λόγω των καιρικών συνθηκών αυτό το διάστημα μπορεί να μειωθεί σε 40 ή και 30 ημέρες.

Η συνέπεια αυτής της κατάστασης είναι να προκαλείται συμφόρηση στις ξένες αγορές κατά την περίοδο Δεκέμβριο - Ιανουάριο, την ίδια δηλαδή περίοδο που υπάρχει μεγάλη προσφορά και από άλλες χώρες με αποτέλεσμα να έχουμε μείωση τιμών, να δημιουργείται πρόβλημα στις μεταφορές και να μην επαρκούν οι ψυκτικοί χώροι. Όμως, εάν είχε οργανωθεί σωστά η παραγωγή (π.χ πρώιμων ποικιλιών), θα μπορούσε η ελληνική αγορά να ανταποκριθεί στη ζήτηση που υπάρχει για διαφορετικές ποικιλίες.

Ας σημειωθεί ότι οι χώρες της Δυτικής Ευρώπης εισάγουν από τις μεσογειακές χώρες 44% ποικιλία Νάβελ, 24% ποικιλία ξανθόκαρπων πρώιμων, 22% ξανθόκαρπων όψιμων και 10% Σαγκουίνια. Επίσης με την ανάπτυξη πρώιμων και όψιμων ποικιλιών δεν θα χτυπούσε ο παγετός ένα τόσο σημαντικό τμήμα της παραγωγής. Μόνο για την περίπτωση των παγετόπληκτων εσπεροειδών υπάρχει απώλεια της τάξεως άνω των €

2.934.702,86 το έτος που θα μπορούσε να επενδυθεί αλλά και να αυξήσει σημαντικά το αγροτικό εισόδημα.

Ας δούμε όμως πως έχει αντιμετωπίσει αυτό το πρόβλημα η Ισπανία, η οποία κατέχει και την πρώτη θέση στις εξαγωγές εσπεροειδών προς τις χώρες της Δυτικής Ευρώπης. Η Ισπανία με τη βοήθεια των διαφόρων ποικιλιών και τύπων που παράγει εξαπλώνει την εξαγωγική περίοδο ως εξής : τους μήνες Νοέμβριο-Δεκέμβριο εξάγει το 40%, τον Ιανουάριο το 20%, το Φεβρουάριο-Μάρτιο το 25%, τον Οκτώβριο και τους μήνες Απρίλιο-Ιούνιο εξάγει το 15%. Με αυτόν τον τρόπο εξασφαλίζει σταθερή προσφορά από τον Οκτώβριο ως και τον Ιανουάριο, επίσης, πετυχαίνει καλές τιμές και τέλος ικανοποιεί τις απαιτήσεις των καταναλωτών.

Το ίδιο όμως πρόβλημα αντιμετωπίζει η Ελλάδα, και στα μανταρίνια :

Το 65% περίπου της παραγωγής καλύπτουν τα κοινά μανταρίνια που η ζήτηση τους μειώνεται σταθερά. Τα τελευταία όμως χρόνια παρατηρούμε ότι οι εισαγωγές μανταροειδών στην Δυτική Ευρώπη απορροφούν Κλημεντίνη και Μόντρεαλ (κατά) το 60%, Σατσούμα το 35% και κοινά μανταρίνια μόνο το 5%. Η εξαγωγική περίοδος των Ελληνικών μανταρινιών περιορίζεται κυρίως στο μήνα Δεκέμβριο, ενώ η Ισπανία, καθώς παράγει διαφοροποιημένες ποικιλίες εξάγει από τον Οκτώβριο ως και τον Φεβρουάριο και μπορεί να φτάσει μέχρι και το Μάρτιο ή τον Απρίλιο.

Κάναμε μια ποιο αναλυτική αναφορά στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα παραπάνω προϊόντα μας, γιατί πιστεύουμε ότι παρόμοια προβλήματα αντιμετωπίζουν και πολλοί άλλοι αγρότες, σ' όλον τον κόσμο, που παράγουν αρκετά διαφορετικά προϊόντα.

Αν δεν γίνει κατανοητό το μέγεθος του προβλήματος, είναι δύσκολο να πραγματοποιηθεί ουσιαστικός προγραμματισμός στην

αγροτική παραγωγή προς όφελος του αγροτικού κόσμου. Και για να γίνει αυτό ο αγρότης θα πρέπει να συμμετέχει ενεργά στον αγροτικό συνεταιρισμό του. Είναι προφανές ότι, εάν ο συνεταιρισμός δεν δραστηριοποιηθεί προς αυτή την κατεύθυνση, ο προγραμματισμός της αγροτικής παραγωγής θα λειτουργεί σε βάρος του μικρομεσαίου καλλιεργητή. Και αυτό γιατί, ο μικρομεσαίος καλλιεργητής δεν έχει συνήθως τη γνώση, την εμπειρία, τις δυνατότητες και τις άλλες προϋποθέσεις ώστε να προγραμματίσει και να επιδιώξει την εφαρμογή ενός νέου προγράμματος για την αγροτική του παραγωγή. Αυτή τη δυνατότητα παρέχει μόνο ο αγροτικός συνεταιρισμός, ο οποίος είναι ένα σύνολο δραστηριοτήτων που αγκαλιάζει όλες τις φάσεις της παραγωγικής διαδικασίας σε συλλογική συνεταιριστική βάση και μέσω των ανώτερων συνεταιριστικών οργανώσεων στις οποίες συμμετέχει, διαθέτει πληροφορίες για τις συνθήκες της αγοράς αγροτικών προϊόντων καθώς και την ικανότητα σταδιακής προσαρμογής των καλλιεργειών του σύμφωνα με τις τάσεις που διαμορφώνονται τόσο στην εσωτερική όσο και στην εξωτερική αγορά. Ο αγροτικός συνεταιρισμός αποτελεί μέσο για την βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των αγροτών.

ζ) ΠΙΣΤΟΛΗΠΤΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ

Είναι γνωστό πλέον ότι η πολυδιάστατη καθώς και το μικρό μέγεθος του αγροτικού κλήρου είναι στοιχεία που δεν πετυχαίνουν και δεν ευνοούν την αυξημένη δανειοδότηση του Έλληνα αγρότη. Και αυτό συμβαίνει γιατί ο μικρός κλήρος που διαθέτει ο Έλληνας αγρότης, γύρω στα 30 ή 40 στρέμματα, περιορίζει την ανάπτυξη μιας αξιόλογης υποδομής στην αγροτική παραγωγή, με δυνατότητες αυξημένου κέρδους που θα εξασφάλιζε έτσι την επιστροφή των δανείων.

Όμως, μέσω των συνεταιρισμών, οι αγρότες μπορούν να καταφεύγουν πιο εύκολα στο δανεισμό, και με μεγαλύτερη πιστοληπτική ικανότητα, αφού, οι συνεταιρισμοί ως σύνολο μπορούν να εγγυηθούν για τα δάνεια και να πραγματοποιήσουν πολύ αξιόλογες και αποδοτικές επενδύσεις. Οπότε, εάν ένας αγρότης ανήκει σε συνεταιρισμό, διευκολύνεται και εξυπηρετείται καλύτερα στις συναλλαγές του με την Αγροτική Τράπεζα, αφού ο συνεταιρισμός του διεκπεραιώνει όλες τις διαδικασίες που απαιτούνται για να πάρει δάνειο. Πιο συγκεκριμένα, αυτό που κάνει ο συνεταιρισμός είναι να δηλώνει στην Τράπεζα τις καλλιέργειες που προγραμματίζει να κάνει το μέλος του, και λειτουργώντας σαν εγγυητής αναλαμβάνει να υπογράψει, για λογαριασμό του, τη σύμβαση του δανείου. Αυτή είναι και η κύρια-αν όχι η μοναδική δραστηριότητα των συνεταιρισμών.

Επιπρόσθετα αναφέρετε, ότι οι αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις, ύστερα από σημαντικές προσπάθειες, αναλαμβάνουν οι ίδιες και ασκούν απευθείας μόνες τους, χωρίς δηλαδή τη μεσολάβηση της Αγροτικής Τράπεζας, την δανειοδότηση των μελών τους.

Η πιο πάνω δραστηριότητα που άρχισε το 1952, αφορά τη διοχέτευση κεφαλαίων στον αγροτικό τομέα είτε από πιστώσεις της Αγροτικής Τράπεζας είτε από συνεταιριστικά κεφάλαια, δίνοντας έτσι την δυνατότητα στις αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις, να χορηγούν στα μέλη τους, και με δική τους ευθύνη, τις αναγκαίες καλλιεργητικές πιστώσεις. Τη συγκεκριμένη δραστηριότητα, μέχρι τις 31.12.1990, την είχαν αναλάβει 618 αγροτικοί συνεταιρισμοί και 3 Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών.

Επίσης, από το 1985, οι συνεταιριστικές οργανώσεις άρχισαν να ασκούν και την άσκηση της μεσοπρόθεσμης πίστης. Υπολογίζετε ότι, αυτή την δραστηριότητα μέχρι τις 31.12.1990 είχαν αρχίσει να ασκούν 39 αγροτικοί συνεταιρισμοί και 1 Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών.

Πιο αναλυτικά αναφέρετε ότι, επί συνόλου 7.183 αγροτικών συνεταιρισμών που λειτουργούσαν το 1990, μόνο οι 618, δηλαδή σε ποσοστό το 8,6%, άσκησαν με δική τους πρωτοβουλία και ευθύνη βραχυπρόθεσμη αγροτική πίστη. Παρά το γεγονός του μικρού αριθμού των αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων που ασκούν την αγροτική πίστη, φαίνεται ότι υπάρχουν μεγάλα περιθώρια για την ανάπτυξη αυτής της συνεταιριστικής δραστηριότητας, καθώς αυτές διαθέτουν το 23,37% του συνόλου των συνεταιρισμένων αγροτών οι οποίοι δανείστηκαν από την Αγροτική Τράπεζα.

Η ουσιαστική διαφορά που προκύπτει από την άσκηση της αγροτικής πίστης από τον ίδιο το συνεταιρισμό, βρίσκεται στο πρόσωπο που αποφασίζει αν ένας αγρότης, μέλος συνεταιρισμών, θα πάρει το δάνειο ή όχι και πόσο θα είναι το δάνειο αυτό.

Έτσι ερχόμαστε (ή απευθυνόμαστε) στο διευθυντή ή στο προσωπικό, του υποκαταστήματος της Αγροτικής Τράπεζας της περιοχής, που συνήθως αξιώνουν εχέγγυα, για να μελετήσει και να προσάψει τις πραγματικές δυνατότητες του αγρότη.

Στην περίπτωση όμως, που το ίδιο το Διοικητικό Συμβούλιο του συνεταιρισμού που ασκεί την αγροτική πίστη, αποφασίζει για τη χορήγηση δανείων στα μέλη, τότε τα πράγματα είναι πιο ευνοϊκά για τον αγρότη. Και αυτό γιατί ο συνεταιρισμός είναι σε θέση να γνωρίζει καλύτερα την οικονομική κατάσταση και τη φερεγγυότητα των μελών του απ' ότι ο υπάλληλος της Τράπεζας, κι έτσι κρίνει δικαιότερα κατά τη χορήγηση των δανείων.

Η μέχρι σήμερα δραστηριότητα των συνεταιρισμών έχει αποδώσει πολύ καλά αποτελέσματα και το όφελος για τα μέλη τους είναι διπλό. Πρώτον, οι αγρότες εξυπηρετούνται καλύτερα και σε μικρότερο χρονικό διάστημα, με απλές διαδικασίες και δεύτερον, οι συνεταιριστικές οργανώσεις εξασφαλίζουν πρόσθετα εισοδήματα από αυτή τη

δραστηριότητα τους. Για το 1990, το σύνολο των εσόδων των συνεταιριστικών οργανώσεων από αυτή την δραστηριότητα, έφτανε τα € 1.966.250,91.

Από την εμπειρία αυτή οι αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις, παρέχοντας βασικές χρηματοοικονομικές υπηρεσίες στον αγροτικό τομέα, είναι σε θέση να κινηθούν προς την κατεύθυνση δημιουργίας Συνεταιριστικής Τράπεζας. Η διεθνής εμπειρία, στον τομέα αυτό, είναι ιδιαίτερα ικανοποιητική αν αναλογισθεί κανείς ότι οι συνεταιριστικές τράπεζες της Ε.Ο.Κ, έλεγχαν το 1990 το 17% της τραπεζικής αγοράς στην Κοινότητα, με σημαντικά οφέλη για τα μέλη τους.

Τέλος, θα πρέπει να τονισθεί η δυνατότητα που παρέχεται στους συνεταιριστικούς αγρότες, να χρηματοδοτήσουν τα επενδυτικά προγράμματα των συνεταιριστικών οργανώσεων και να δημιουργήσουν την αναγκαία υποδομή, έτσι ώστε οι ίδιοι να αποκομίζουν το κέρδος από την μεταποίηση, τυποποίηση και εμπορία των προϊόντων τους.

η) ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΥΠΟΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΤΟΥ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΣΤΟΝ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

Παρ' όλο που κατά τη διάρκεια της μεταπολεμικής περιόδου μειώθηκε σημαντικά ο αριθμός των Ελλήνων αγροτών, σε αρκετές αγροτικές περιοχές της χώρας εξακολουθεί να υπάρχει οξύ πρόβλημα υποαπασχόλησης του πληθυσμού. Ο μέσος όρος των ημερομισθίων μελών των αγροτικών νοικοκυριών σύμφωνα με τα στοιχεία του 1989, είναι μόλις 101 ημερομίσθια το χρόνο. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να είναι αναγκασμένοι ν' αναζητούν συμπληρωματική απασχόληση είτε μέσα στο χωριό, αν υπάρχουν μεγάλες αγροτικές επιχειρήσεις, είτε σε κοντινές βιοτεχνίες ή βιομηχανίες.

Πρέπει, επίσης, να επισημανθεί ότι η απασχόληση στον αγροτικό τομέα έχει έντονο εποχιακό χαρακτήρα, με αποτέλεσμα να παρουσιάζεται έλλειψη σε αγροτικό εργατικό δυναμικό, κυρίως το φθινόπωρο και την άνοιξη.

Με τη βοήθεια των συνεταιρισμών γίνεται προγραμματισμός και ταυτόχρονα διεύρυνση της παραγωγής, ώστε να μπορούν να γίνουν κάποιες ενέργειες που να βοηθούν στην μείωση της υποαπασχόλησης. Για παράδειγμα, αναφέρουμε τη δυνατότητα προώθησης νέων ποικιλιών σε αρκετές καλλιέργειες, οι οποίες απαιτούν εργασία σε χρόνο που σήμερα μένει ανεκμετάλλευτος, π.χ. πρώιμες-όψιμες ποικιλίες.

Επίσης, ο συνεταιρισμός εύκολα μπορεί να δημιουργήσει τις απαραίτητες προϋποθέσεις για δευτερεύουσες οικονομικές δραστηριότητες, που θα εξασφαλίζουν απασχόληση στους εργάτες όλο το χρόνο. Τα διάφορα επενδυτικά έργα, όπως π.χ. αποθηκευτικοί χώροι που προτίθεται να κάνει ο συνεταιρισμός, μπορούν να προγραμματίζονται για την εποχή που οι αγρότες είναι ελεύθεροι από τις καθαρά αγροτικές εργασίες τους, ώστε να μπορούν να εργάζονται στην κατασκευή τους. Πρόσθετη εργασία και πρόσθετα εισοδήματα, μπορούν να εξασφαλιστούν με τον κατάλληλο συνδυασμό γεωργικής και κτηνοτροφικής παραγωγής, κάτι που στα πλαίσια του αγροτικού συνεταιρισμού μπορεί να γίνει δυνατό.

Επιπλέον, ως τρόπο ενίσχυσης του αγροτικού εισοδήματος, θα μπορούσαμε να αναφέρουμε την ανάπτυξη τουριστικής δραστηριότητας από το συνεταιρισμό αγροτουρισμού, ως συμπληρωματική δραστηριότητα της κύριας που είναι η ενασχόληση με τη γεωργία.

Ο αγροτουρισμός στη χώρα μας μπορεί να αποτελέσει μια δυναμική, εξελισσόμενη δραστηριότητα, σε βαθμό μάλιστα που όχι απλά θα διασφαλίζει την πραγματοποίηση συμπληρωματικού εισοδήματος,

αλλά θα συμβάλλει και στην γενικότερη ανάπτυξη όλων των τομέων οικονομικής δράσης της περιοχής.

θ) ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΔΙΕΘΝΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟ.

Είναι γεγονός ότι μια σειρά από πολύ καλά ελληνικά προϊόντα έχουν εκτοπιστεί από τις αγορές του εσωτερικού, με αποτέλεσμα ο ανταγωνισμός των αγροτικών προϊόντων με προϊόντα άλλων χωρών να γίνεται συνεχώς και πιο έντονος. Η έλλειψη δικτύων διανομής, διαφήμισης, τυποποίησης κ.τ.λ. είναι κάποιες από τις αιτίες που οι καταναλωτές μας δεν βρίσκουν εύκολα να αγοράσουν δικά μας προϊόντα καταφεύγοντας έτσι σε παρόμοια προϊόντα ξένων χωρών.

Άκρως χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η μαστίχα της Χίου, που αν και μοναδικής ποιότητας, έχει γίνει δυσεύρετη, ενώ αντίθετα οι αγοραστές μπορούν εύκολα να βρουν μια τεράστια ποικιλία από υποβαθμισμένα προϊόντα ξένων εταιριών. Το ίδιο ισχύει και με τα κρασιά μας, που είναι όντως πολύ καλής ποιότητας, αλλά εξάγονται σε αρκετά μεγαλύτερες ποσότητες σε αγορές του εξωτερικού. Αντίθετα, στη χώρα μας εισάγουμε ξένα, γεγονός που συντελεί στην μη διάθεση των δικών μας, με αποτέλεσμα η δημιουργία αδιάθετων αποθεμάτων.

Εκεί που εντοπίζεται όμως ένα αρκετά μεγάλο πρόβλημα είναι στη διάθεση των αγροτικών προϊόντων μας στις αγορές του εξωτερικού, γεγονός που έρχεται σε αντίθεση με την αρκετή ισχυρή εισαγωγική μας δυνατότητα.

Η έλλειψη προγραμματισμού σε διάφορα επίπεδα, η ανεπάρκεια στην οργάνωση της εμπορίας, της διακίνησης, της μεταφοράς και της προώθησης των αγροτικών μας προϊόντων, δημιουργούν αρκετές δυσκολίες στην εξαγωγή και διάθεση των προϊόντων μας ακόμα και σε

παραδοσιακές μας αγορές. Η αδυναμία προγραμματισμού της αγροτικής παραγωγής, η έλλειψη ανταγωνιστικών τιμών, ποικιλιών καθώς και τύπων, δημιουργούν σημαντικές αδυναμίες που περιορίζουν τη δυναμική μας παρουσία στις αγορές του εξωτερικού. Συχνά όμως ο εξαγωγικός προσανατολισμός είναι “μονόπλευρος”, με αποτέλεσμα η διεξόδου μας στις αγορές των Αραβικών, Βαλκανικών και Ανατολικών χωρών να είναι περιορισμένη, παρότι οι δυνατότητες που παρουσιάζουν για την απορρόφηση των αγροτικών μας προϊόντων είναι μεγάλες.

B. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ

α) ΓΕΝΙΚΑ

Στην χώρας μας σήμερα βλέπουμε την Μεγάλη διαφορά ανάπτυξη πόλης και υπαίθρου κυρίως στους παρακάτω τομείς :

- α) Οικονομικό επίπεδο (εισόδημα, κοινωνική ασφάλιση)
- β) Εκπαίδευση
- γ) Τεχνική υποδομή
- δ) Πολιτιστική δραστηριότητα

Όλα τα παραπάνω οδηγούν στην απομόνωση και στο αίσθημα μοιρολατρίας που χαρακτηρίζει τους κατοίκους των περιοχών αυτών. Οι συνεταιρισμοί θα μπορούσαν να πάρουν κάποιες πρωτοβουλίες με την αρωγή της Πολιτείας, έτσι ώστε να επιτευχθεί η βελτίωση του επιπέδου διαβίωσης. Επίσης, θα μπορούσαν να συμβάλλουν στην παροχή υπηρεσιών και στην πολιτιστική ζωή των κατοίκων.

β) ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΤΑ ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ

Γενική είναι η διαπίστωση πώς υπάρχει εγκατάλειψη των Αγροτικών περιοχών. Η ευθύνη είναι της πολιτείας, την οποία οι συνεταιρισμοί δεν μπορούν να αντικαταστήσουν. Προσπαθούν από μόνοι τους να αναπτύξουν μια παράλληλη δραστηριότητα, όπως π.χ. η παρακράτηση ενός μικρού ποσού, με σκοπό να δημιουργηθεί αποθεματικό και να χρησιμοποιηθεί σε περίπτωση ασθένειας, σεισμού, πυρκαγιάς κ.α.

Άλλες παράλληλες δραστηριότητες που μπορεί να αναπτύξει ο συνεταιρισμός είναι οι μορφωτικές ανταλλαγές, υποτροφίες και επιστημών αξιοποίηση.

γ) ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

Η υποβάθμιση της πολιτιστικής ζωής των αγροτικών περιοχών είναι κάτι που συντελεί στην σταδιακή ερήμωση της υπαίθρου και δυστυχώς στη διάδοση της υποκουλτούρας. Γνώμονας δράσης του συνεταιρισμού θα πρέπει να είναι ο κάτοικος, ο οποίος από παθητικός καταναλωτής οποιουδήποτε «πολιτιστικού προϊόντος» πρέπει να μετατρέπεται σε συμμετοχός πολιτιστικού γεγονότος.

Πρέπει λοιπόν να δοθούν κίνητρα για την έκφραση του πολιτισμού και την αξιοποίηση κάθε τοπικού πνευματικού και καλλιτεχνικού δυναμικού. Δηλαδή, θα μπορούσε να δημιουργηθεί ένα πολιτιστικό κέντρο στο χωριό, να υπάρξει δανειστική βιβλιοθήκη ή ακόμα διοργάνωση λαϊκών πανηγυριών με ντόπιους καλλιτέχνες κ.α.

3. ΤΟ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΜΑΣ

Πολλές φορές υπάρχει συνεργασία των ιδίων συνεταιρισμών μεταξύ τους. Αυτό βασικά τους δίνει μεγάλα περιθώρια ανάπτυξης, τα οποία μπορεί να γίνουν σε διάφορα επίπεδα. Έτσι η συνεργασία των συνεταιρισμένων αγροτών δεν περιορίζεται μόνο στον αγροτικό συνεταιρισμό τους .

Σε κάθε χώρα το συνεταιριστικό κίνημα έχει τη δική του δομή. Βέβαια, η πιο συνήθης μορφή του είναι αυτή που διαρθρώνεται σε 3 επίπεδα :

- A. Πρωτοβάθμιους Αγροτικούς Συνεταιρισμούς
- B. Δευτεροβάθμιες Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις
- Γ. Τριτοβάθμιες Συνεταιριστικές Οργανώσεις

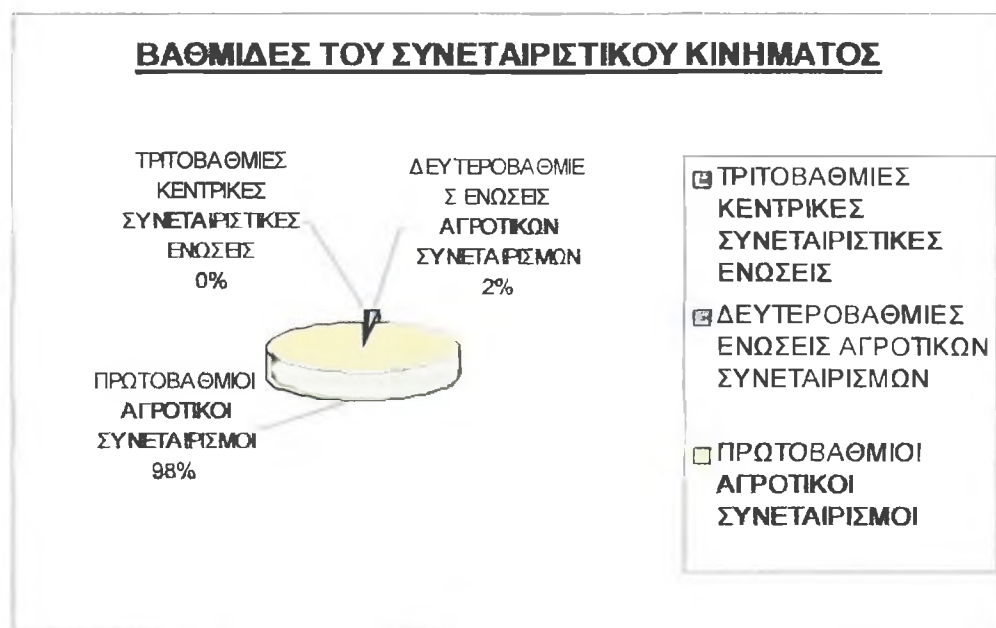
Στους Πρωτοβάθμιους Αγροτικούς Συνεταιρισμούς ανήκουν οι τοπικοί συνεταιρισμοί, ενώ στις δευτεροβάθμιες Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις υπάρχει συνεργασία των πρωτοβάθμιων σε ευρύτερο γεωγραφικό επίπεδο. Τέλος οι τριτοβάθμιες Συνεταιριστικές Οργανώσεις υπάρχουν από την συνεργασία των παραπάνω σε εθνικό επίπεδο.

ΟΙ ΒΑΘΜΙΑΕΣ ΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΣ	
ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΕΣ ΚΕΝΤΡΙΚΕΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΝΩΣΕΙΣ	14
ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΕΣ ΕΝΩΣΕΙΣ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ	126
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΟΙ ΑΓΡΟΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ	7137
ΠΑΣΕΓΕΣ	1

Ο ΠΑΡΑΠΑΝΩ ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΔΕΚΑΕΤΙΑ 1990

Η παραπάνω δομή είναι αυτή που ισχύει και στην χώρα μας. Όμως έχουμε ακόμη τη δημιουργία ενός ανώτατου συντονιστικού οργάνου την (ΠΑ.ΣΕ.ΓΕΣ) Πανελλήνια Συνομοσπονδία Ενώσεων Αγροτικών Συνεταιρισμών το 1935.

Συχνά, για να επιτευχθούν καλύτερα οι εργασίες των αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων, οι συνεταιρισμοί ιδρύουν μαζί με την Αγροτική Τράπεζα ή με τρίτους διάφορες συνεταιριστικές εταιρείες ή κοινοπραξίες. Οι διάφορες συνεταιριστικές εταιρείες, οι κοινοπραξίες και η ΠΑ.ΣΕ.ΓΕΣ δεν ανήκουν σε κανένα από τα παραπάνω επίπεδα (Πρωτοβάθμιο, Δευτεροβάθμιο ή Τριτοβάθμιο) του συνεταιριστικού κινήματος της χώρας, αλλά καταλαμβάνουν μια δική τους μεμονωμένη θέση.

ΠΟΣΟΣΤΟ ΠΟΥ ΚΑΤΑΛΑΜΒΑΝΕΙ Η ΚΑΘΕ ΒΑΘΜΙΔΑ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ ΤΗΝ ΔΕΚΑΕΤΙΑ 1990

A. Πρωτοβάθμιες Συνεταιριστικές Οργανώσεις

Εδώ ανήκουν οι αγροτικοί συνεταιρισμοί που είναι τοπικοί με μέλη ενός ή περισσότερων χωριών και οι οποίοι αποσκοπούν στην οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη των μελών τους.

Οι συνεταιρισμοί αυτοί είναι νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου έχουν εμπορική ιδιότητα και λειτουργούν βάση του καταστατικού τους με το οποίο γίνεται και η σύσταση τους.

Οι αγροτικοί συνεταιρισμοί μπορεί να ασχοληθούν με την παραγωγή, μεταποίηση και εμπορία αγροτικών προϊόντων, παραγωγή και προμήθεια γεωργικών εφοδίων, κατασκευή και προμήθεια μέσων αγροτικής παραγωγής ή ακόμη με την κάλυψη βιοτικών αναγκών των κατοίκων της περιοχής τους.

Οι αγροτικοί συνεταιρισμοί διακρίνονται σε Ελεύθερους και Αναγκαστικούς. Ελεύθεροι είναι αυτοί που ιδρύονται ελεύθερα με την θέληση των αγροτών, και Αναγκαστικοί αυτοί που ιδρύονται και λειτουργούν με βάση ειδικά νομοθετήματα. Φυσικά και οι δύο περιπτώσεις διέπονται από την νομοθεσία για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς.

Οι αγροτικοί συνεταιρισμοί διακρίνονται και κατατάσσονται σε :

- 1) Πιστωτικούς
- 2) Πωλήσεως
- 3) Παραγωγικούς
- 4) Αλιευτικούς
- 5) Διαφόρων Σκοπών

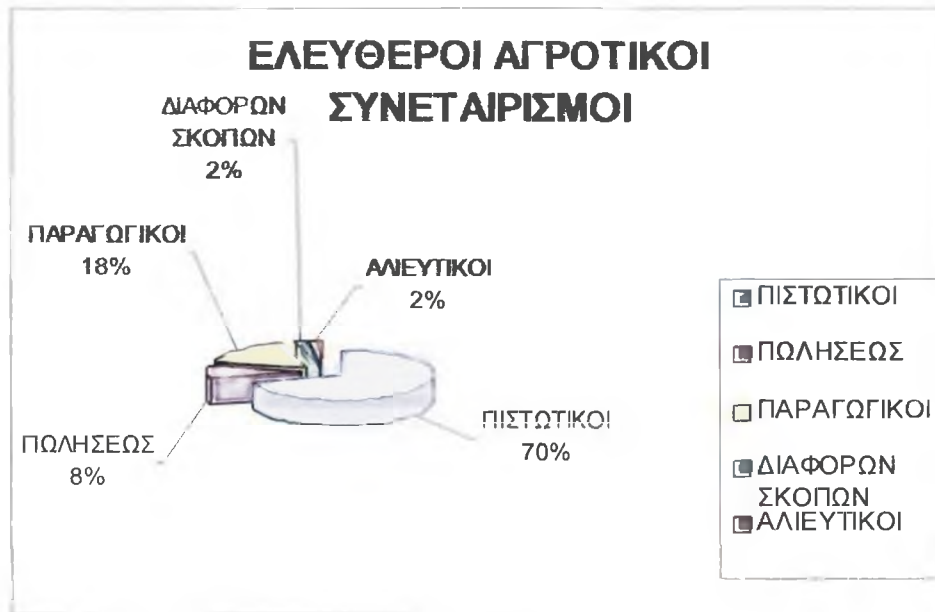
ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΑΓΡΟΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ	5998
ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΙ	4210
ΠΩΛΗΣΕΩΣ	465
ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΙ	1069
ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΣΚΟΠΩΝ	144
ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΙ	110
ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΟΙ	264

ΠΙΝΑΚΑΣ 1 & 2 ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΚΑΙ ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΟΙ ΑΓΡΟΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ

B. Δευτεροβάθμιες Συνεταιριστικές Οργανώσεις

Στις δευτεροβάθμιες συνεταιριστικές οργανώσεις έχουμε τις ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών που μέλη του είναι οι πρωτοβάθμιου αγροτικοί συνεταιρισμοί.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2. ΠΟΣΟΣΤΟ ΠΟΥ ΚΑΤΑΛΑΜΒΑΝΕΙ Η ΚΑΘΕ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΤΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

Σκοπός τους είναι η ενίσχυση, διεύρυνση και ο συντονισμός των αγροτικών συνεταιρισμών.

Οι ενώσεις λειτουργούν συμπληρωματικά και προσθετικά με τους αγροτικούς συνεταιρισμούς και δεν τους υποκαθιστούν. Οι ενώσεις αγροτικών συνεταιρισμών για την εκπλήρωση των σκοπών τους συνεργάζονται με τις κεντρικές συνεταιριστικές ενώσεις, τις κοινοπραξίες και της ΠΑ.ΣΕ.ΓΕΣ για να αναπτύξουν τις παρακάτω δραστηριότητες :

- A. Εφοδιασμός των μελών τους με τα απαραίτητα αγαθά για την παραγωγή τους.
- B. Ασχολούνται με τη διακίνηση, διαφήμιση και εμπορία των προϊόντων τους.
- Γ. Ασχολούνται με την ασφάλιση.
- Δ. Φροντίζουν τις πιστωτικές εργασίες.
- E. Ιδρύουν μονάδες μεταποίησης και επεξεργασίας προϊόντων.

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΑΝΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ	
--	--

ΘΡΑΚΗ	395
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	1870
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	780
ΣΤΕΡ. ΕΛΛΑΔΑΣ	1057
ΗΠΕΙΡΟΥ	488
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	1257
ΝΗΣΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ	372
ΝΗΣΙΑ ΙΟΝΙΟΥ	221
ΚΡΗΤΗ	697

Γ. Τριτοβάθμιες Κεντρικές Συνεταιριστικές Ενώσεις

Οι Κεντρικές Συνεταιριστικές Ενώσεις δημιουργήθηκαν από την συνένωση των δυνάμεων των Ενώσεων Αγροτικών Συνεταιρισμών που έπρεπε να αντιμετωπίσουν προβλήματα ιδιαίτερα μεγάλα τα οποία αφορούσαν τα αγροτικά προϊόντα.

Ασχολούνται με συγκεκριμένο κλάδο παραγωγής ή με βασικό προϊόν ή ομοειδή προϊόντα ή με την παροχή υπηρεσιών και έχουν περιφέρεια ολόκληρη την επικράτεια. Σκοπός τους είναι να ενισχύσουν το έργο των αγροτών, των αγροτικών συνεταιρισμών και των Ενώσεων Αγροτικών Συνεταιρισμών. Οι πιο γνωστές κεντρικές συνεταιριστικές οργανώσεις στην χώρα μας είναι η «ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΚΗ» (1949), η «ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΗ» (1962) και η κεντρική Ένωση Γεωργικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων Ν. Χανίων (1952).

Δ. Κοινοπραξίες Συνεταιριστικών Οργανώσεων (ΚΑΣΟ)

Οι κοινοπραξίες δημιουργούνται από τις αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις που έχουν τη δυνατότητα να συγκροτούν τις παραπάνω μεταξύ τους ή με τη συμβουλή τρίτων. Οι κοινοπραξίες αυτές μπορεί να είναι σε περιφερειακή ή εθνική κλίμακα.

Οι συνεταιρισμοί που συνιστούν μια κοινοπραξία μπορεί να είναι ίδιου ή διαφορετικού βαθμού. Σκοπός τους είναι η τυποποίηση, βιοτεχνική ή βιομηχανική επεξεργασία και διάθεση των αγροτικών προϊόντων.

Είδη κοινοπραξίας :

1. Πρώτου βαθμού έχει συσταθεί μεταξύ αγροτικών συνεταιρισμών.
2. Δευτεροβάθμια αν έχει συσταθεί μεταξύ Ενώσεων Αγροτικών Συνεταιρισμών.
3. Τριτοβάθμια αν έχει συσταθεί από κεντρικές συνεταιριστικές οργανώσεις.

E. Συνεταιριστικές Εταιρίες και ΠΑ.ΣΕ.ΓΕΣ

1. Συνεταιριστικές Εταιρίες

Πολλές φορές για να υπάρχει καλύτερη διεξαγωγή των εργασιών τους οι αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις ιδρύουν συνεταιριστικές εταιρίες οι οποίες μπορεί να είναι Α.Ε, Ε.Π.Ε, κ.α. Αυτές είναι είτε αμιγώς συνεταιριστικές είτε με τη συμμετοχή της Αγροτικής Τράπεζας ή τρίτους.

Οι εταιρίες δημιουργούνται όπου χρειάζεται να υπάρχει αυξημένη ευελιξία για την επιτυχή αντιμετώπιση του ανταγωνισμού. Αυτό όταν η νομοθεσία απαγόρευε στις συνεταιριστικές οργανώσεις να δραστηριοποιηθούν σε ορισμένους τομείς. Στις εταιρίες αυτές οι μετοχές τους ανήκουν σε συνεταιριστικές οργανώσεις και όχι σε πρόσωπα.

2. ΠΑ.ΣΕ.ΓΕΣ

Στην χώρα μας η ΠΑ.ΣΕ.ΓΕΣ είναι η κορυφή στις Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις. Ιδρύθηκε το 1935 από 34 Ενώσεις Γεωργικών Συνεταιρισμών.

Σύμφωνα με τον ισχύον νόμο 2169/93 οι ΠΑ.ΣΕ.ΓΕΣ είναι το ανώτατο όργανο του αγροτικού συνεταιριστικού κινήματος της χώρας μας. Σκοπός της είναι να προάγει το συνεταιριστικό κίνημα και προσφέρει τις υπηρεσίες της στις συνεταιριστικές οργανώσεις όπως: διαχειριστικές, οργανωτικές και νομικές υπηρεσίες, μελέτες, μηχανογραφική εξυπηρέτηση, συνεταιριστική επιμόρφωση κ.τ.λ. Τέλος η ΠΑ.ΣΕ.ΓΕΣ είναι ο Εθνικός Εκπρόσωπος των Ελληνικών αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων στο εξωτερικό.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΑΒΔΕΛΙΔΗΣ ΠΑΡΜΕΝΙΩΝ

- Η αγροτική οικονομία και οι προοπτικές ανάπτυξης της , 1976.
- Το αγροτικό συνεταιριστικό κίνημα στην Ελλάδα , 1976.
- Συνεταιριστικά προβλήματα, 1981.

ΑΓΑΘΟΥ Α.

- Οι γεωργικοί συνεταιρισμοί της Ελλάδος .

ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

- Η αναδιάρθρωση της αγροτικής παραγωγής, 1983.
- Το αγροτικό συνεταιριστικό κίνημα στην Ελλάδα – κίνηση και δραστηριότητες κατά το έτος 1991.
- Έκθεση εργασιών.

ΑΘΑΝΑΣΙΕΦ Λ. – ΚΟΛΟΒΝΥΚΟΦ Β.

- Αντιθέσεις της αγροτικής ολοκλήρωσης στην κοινή αγορά.

ΒΕΡΓΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΣΤΑΣ

- Το αγροτικό ζήτημα στην Ελλάδα, 1975.

ΓΚΕΚΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ

- Αγροτοβιομηχανικός συνεταιρισμός και πολιτικά παίγνια, Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος, 1988.

ΓΡΑΜΜΑΤΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

- Σύγχρονος συνεργατισμός αλλαχού και παρ' ημίν, 1960.

ΔΑΣΚΑΛΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

- Αστικοί και γεωργικοί συνεταιρισμοί, 1992.

ΔΡΟΣΟΠΟΥΛΟΥ ΣΟΝΙΑ

- Αγροτο-τουριστικοί συνεταιρισμοί, 1989.

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

- Το αγροτικό συνεταιριστικό πρόβλημα της χώρας Ε.Κ.Κ.Ε. , 1981.

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑΣ

- Αγροτικοί συνεταιρισμοί, 1983.

ΖΑΧΑΡΗΣ ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ

- Γεωργική και συνεταιριστική οικονομία, 1987.

ΘΕΟΦΑΝΙΔΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

- Αγροτική οικονομική, 1986.

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΩΝ

- Συνεταιρισμοί και ενιαία ευρωπαϊκή αγορά, 1992.

ΚΑΛΙΤΣΟΥΝΑΚΙΣ Δ.

- Περί συνεταιρισμών και ιδίως εν Ελλάδα, 1978.

ΚΑΜΑΡΙΝΟΥ ΛΙΛΗ

- Γεωργία και Αναπτυξιακή Διαδικασία στην Ελλάδα, 1978.

ΚΑΜΕΝΙΔΗΣ ΧΡΙΣΤΟΣ

- Συνεταιριστική Οικονομική, 1995.

ΚΕΝΤΡΟ ΜΑΡΧΙΣΤΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

- Δομικές αλλαγές στην αγροτική οικονομία μας, 1982.

ΚΛΗΜΗΣ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ

- Οι καταναλωτικοί συνεταιρισμοί στη σύγχρονη ελληνική πραγματικότητα, 1960.
- Οι συνεταιρισμοί στην Ελλάδα Α' & Β' τόμος, 1985, 1988.

ΚΟΡΔΑΤΟΣ ΓΙΑΝΝΗΣ

- Ιστορία του Αγροτικού Κινήματος στην Ελλάδα, 1973.

ΚΟΣΜΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ

- Αγροτικοί Συνεταιρισμοί. Αναγκαιότητα – Οργάνωση – Διοίκηση, 1985.
- Καταναλωτικοί Συνεταιρισμοί, 1989.

ΚΡΟΥΣΤΑΛΛΑΚΗ – ΜΠΕΒΕΡΑΤΟΥ Σ.

- Αγροτικοί Συνεταιρισμοί: θεσμός οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης, 1990.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΦΛΩΡΟΣ

- Η αναθεώρηση της κοινής αγροτικής πολιτικής & οι επιπτώσεις της στην Ελληνική γεωργία, 1992.

ΛΑΜΠΕΡ ΠΩΛ

- Η διδασκαλία του συνεργατισμού , 1963.

ΛΑΜΠΟΣ ΚΩΣΤΑΣ

- Εξάρτηση , Προχωρημένη Υπανάπτυξη και Αγροτική Οικονομία της Ελλάδας ,1983.
- Συνεταιρισμοί και ανάπτυξη , 1986.

ΜΑΡΙΑΔΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ

- Συνεταιρισμοί . Ιστορία – Φιλοσοφία – αποστολή ,1992.

ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

- Νομοθετήματα Συνεταιριστικού Δικαίου , 1993.

ΜΩΥΣΙΔΗΣ ΑΝΤΩΝΗΣ

- Οικογενειακή γεωργία και αξιοποίηση παραγωγικών πόρων, 1994.

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΑΝΔΡΕΑΣ

- Ο συνεταιρισμός εν τη θεωρία και τη πράξει, 1937.

ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ ΗΛΙΑΣ

- Δομές και θεσμοί στην Τουρκοκρατία , 1988.

Ο.Σ.Ε.Γ.Ο.

- Ο ρόλος των συνεταιρισμών στην ανάπτυξη της αγροτικής οικονομίας, 1990.

ΠΑΝΙΤΣΙΔΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ

- Η συμφωνία για την ένταξη στην ΕΟΚ και η αγροτική οικονομία μας, 1980.

ΠΑΝΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗΣ

- Συνεταιριστικά θέματα ,1962.
- Γεωργικοί συνεταιρισμοί έως την ίδρυση της Α.Τ.Ε. , 1981.

ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

- Αγροτικοί συνεταιρισμοί, 1987.
- Οργάνωση και Διοίκηση εκμεταλλεύσεων και συνεταιρισμών, 1983.

ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ

- Συνέδριο Ενημέρωσης σε θέματα Ε.Ο.Κ. ,1978.
- Οδηγός Συνεταιριστικών Οργανώσεων.

ΠΕΠΕΛΑΣΗΣ ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ

- Αγροτική πολιτική και ανάπτυξη , 1976.

ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ Δ.

- Εισαγωγή εις την αγροτική πολιτική, 1947.

ΤΖΩΡΤΖΑΚΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ

- Οι συνεταιρισμοί εις την Ελλάδα , 1932.

ΦΡΑΓΚΑΚΗ – ΙΩΑΝΝΟΥ Μ.

- Ο ρόλος των γεωργικών συνεταιριστικών οργανώσεων στην αγορά των νωπών φρουτολαχανικών , 1989.

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗΣ

- Αγροτική και συνεταιριστική ανάπτυξη , 1986.